

**Communiqué van 15 juni 2017
van het Belgisch Nationaal Contactpunt voor de OESO-Richtlijnen
voor Multinationale Ondernemingen
met betrekking tot het specifiek geval
SOCAPALM ¹**

De OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn aanbevelingen van de regeringen aan hun ondernemingen, ongeacht waar deze hun bedrijvigheid uitoefenen.

Deze aanbevelingen hebben betrekking op verschillende domeinen, zoals informatieverstrekking, mensenrechten, werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen, milieu, bestrijding van corruptie, consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. Tevens werden de begrippen ketenverantwoordelijkheid en « due diligence » ingevoerd.

De implementatie en bevordering van deze Richtlijnen berust bij de verschillende Nationale Contactpunten, die belast zijn met de opvolging.

In België wordt het Nationaal Contactpunt (NCP) voorgezeten door een afgevaardigde van de Federale Overheidsdienst Economie. Het is driedelig samengesteld en bestaat uit vertegenwoordigers van de sociale partners, de verschillende federale overheidsdiensten en de gewestregeringen.

De rol van het NCP bestaat erin bij te dragen tot de oplossing van kwesties die in specifieke gevallen voorgelegd worden. Het NCP tracht daarbij met consensusgerichte en niet conflictgerichte middelen tot een oplossing te komen, via verzoening of bemiddeling.

Het Belgische NCP besluit in overleg met het Franse en het Luxemburgse NCP een einde te stellen aan zijn bemiddeling in het specifiek geval. Het stelt vast dat het in 2013 voor het Franse NCP voorgestelde en aanvaarde actieplan slechts gedeeltelijk uitgevoerd zal worden door de Groupe Socfin. Het betreurt dat de Groupe Socfin een neutrale en onafhankelijke controle en opvolging weigert zoals aanvaard door de Groupe Bolloré en door SHERPA en bekrachtigd door het Franse NCP. Het stelt daarnaast vast dat er ondanks zijn inspanningen geen toenadering mogelijk blijkt te zijn tussen de klagende partijen, vertegenwoordigd door Sherpa, aan de ene kant en Socfin aan de andere kant.

Het Belgische, het Franse en het Luxemburgse NCP stellen vast dat de Groupe Socfin weliswaar vooruitgang heeft geboekt wat betreft publieke beloften inzake de toepassing van internationale

¹ De collectieve klacht werd ingediend door het Centre pour le Développement Cameroun (CED Cameroun), de Fondation Camerounaise d'Actions Rationalisées et de Formation sur l'Environnement (FOCARFE), de vereniging SHERPA (Frankrijk) en de ngo MISEREOR (Duitsland). Het specifiek geval betrof vier ondernemingen die gelinkt zijn aan SOCAPALM: BOLLORE SA, gevestigd in Frankrijk, Financière du Champ de Mars, gevestigd in België, en twee in Luxemburg gevestigde ondernemingen, met name Socfinal (Société Financière Luxembourgeoise SA, in januari 2011 veranderd in SOCFIN Société Financière de Caoutchouc SA), en INTERCULTURES (in januari 2011 veranderd in SOCFINAF SA).

standaarden op het vlak van MVO, maar dat het nog steeds wachten is op concrete en meetbare acties en resultaten op het terrein, meer bepaald in Kameroen.

Het Belgische NCP stelt een reeks aanbevelingen voor en zal de betrokken partijen uitnodigen voor een vervolvergadering binnen een jaar na de publicatie van dit communiqué.

1 . Chronologie van het specifiek geval sinds 2010

Het specifiek geval was oorspronkelijk op 3 december 2010 ingediend bij het Belgische, Franse en Luxemburgse NCP. De klagende partijen hekelden de effecten van de bedrijvigheid van de firma Socapalm in Kameroen op sociaal, maatschappelijk en ecologisch vlak en wezen op de verantwoordelijkheid van diens aandeelhouders en zakenrelaties, met name de Groupe Bolloré en de Groupe Socfin.

Het Franse NCP zou de zaak in handen nemen na een gemeenschappelijk akkoord om tussen te komen bij de Groupe Bolloré, meerderheidsaandeelhouder van de firma Socfin, op zijn beurt meerderheidsaandeelhouder van Socfinaf en van Socapalm, beheerder van de palmolieplantages in Kameroen. Het had de zakelijke relaties tussen de verschillende bij het ingediende dossier betrokken partijen vastgelegd (zie verslag van 3 juni 2013²).

Het Franse NCP bemiddelde tussen de Groupe Bolloré en Sherpa van juni 2012 tot mei 2013, gevolgd door een bemiddeling tussen eind februari 2013 en maart 2014. Na deze bemiddeling kwamen de partijen overeen om binnen de twee jaar een actieplan te realiseren (« plan d'action pour la Socapalm visant à l'amélioration des conditions de vie et de travail des employés de la plantation et des populations locales »). Het actieplan resulteerde uit het akkoord tussen de partijen. Het was op 3 september 2013 voorgesteld en gevalideerd door het Franse NCP³. Het Franse NCP had tevens de onafhankelijke opvolgingsmechanismen gevalideerd (GRET en SNJP) om dit actieplan te operationaliseren en te controleren op zijn toepassing. Daarop volgde een blokkering van de uitvoering van het actieplan, waardoor men het zwaartepunt van het dossier verlegde naar de Belgisch-Luxemburgse Groupe Socfin, waarvan de Groupe Bolloré meerderheidsaandeelhouder is. Het Franse NCP had in 2015 voorgesteld dat het Belgische NCP contact zou opnemen met de Groupe Socfin om de situatie uit het slop te halen. In eerste instantie weigerde de Groupe Socfin de tussenkomst van het Belgische NCP⁴. Vanaf december 2015 verwelkomde het Belgische NCP een veranderde houding waardoor een dialoog tot stand kwam en het leadership van het dossier overgedragen kon worden⁵.

² Verslag van het Franse NCP van 3 juni 2013 : <http://www.tresor.economie.gouv.fr/File/397225>

³ Communiqué van het Franse NCP van 17 maart 2014 : <http://www.tresor.economie.gouv.fr/File/399334>

⁴ Statement van het Belgische NCP van 5 oktober 2015 : http://economie.fgov.be/nl/binaries/Statement%20Socapalm-Socfin-Socfinaf_tcm325-274099.pdf

⁵ Statement van het Belgische NCP van 4 februari 2016 : http://economie.fgov.be/nl/binaries/statement%20SOCAPALM%2020160204_tcm325-276923.pdf

Voor een overzicht van de belangrijkste fasen van de vooraf door het Franse NCP gevolgde procedure verwijzen we naar de bijlage van het communiqué van het Franse NCP van 18 mei 2016⁶, de datum van de effectieve overdracht van het leadership van het dossier naar het Belgische NCP.

2. Belangrijkste stappen van de door het Belgische NCP gevolgde procedure sinds de overdracht van het dossier per 18 mei 2016

Na het communiqué van het Franse NCP van 18 mei 2016 belegde het Belgische NCP een vergadering met alle partijen (aangeklaagde ondernemingen, klagende partij) en met de NCP's om met deze nieuwe fase in het dossier van start te gaan.

Het Belgische NCP had eerst alle partijen uitgenodigd op 17 juni 2016, maar doordat helaas een van de partijen verhinderd was, werd deze vergadering geannuleerd en verplaatst naar 29 september 2016.

Op 29 september 2016 werd een eerste vergadering georganiseerd, waarbij het Belgische NCP de volgende partijen bijeenbracht: de Groupe Socfin, de Groupe Bolloré, het Franse en het Luxemburgse NCP.

Sherpa had als vertegenwoordiger van de klagende partijen haar deelname onderworpen aan de voorwaarde dat de Groupe Bolloré en de Groupe Socfin vooraf een schriftelijke verklaring zouden afgeven waarin zij zich ertoe verplichtten het actieplan integraal uit te voeren zoals het in 2014 voorgesteld en gevalideerd was voor het Franse NCP. Omdat de ondernemingen weigerden deze verklaring te doen, nam Sherpa niet deel aan de vergadering. Tijdens de vergadering werd een communiqué voorgelezen en gedeeld waarin het standpunt van Sherpa werd toegelicht.

Dankzij deze vergadering kon het Belgische NCP de eerste contacten leggen met de partijen die bij het dossier betrokken waren. De vertegenwoordigers van de Groupe Socfin en van de Groupe Bolloré gaven een overzicht van de acties die zij reeds ondernomen hadden alsook van de acties die nog gepland waren, onder meer met betrekking tot HCS (High Carbon Stock), de norm ISO 14 001 voor de plantages van de Groupe Socfin, de toepassing van de principes en criteria inzake « RSPO » (Round table on Sustainable Palm Oil) voor zijn plantages in Afrika, en het nul-ontbossingsplan. De vertegenwoordigers van de Groupe Socfin kondigden daarnaast ook een samenwerkingsverband aan met de organisatie TFT (The Forest Trust), die de onderneming moet begeleiden met de formele uitwerking en vervolgens de toepassing van haar beleid van verantwoord beheer.

Deze positieve elementen kunnen evenwel niet de constante problemen op de plantages van onder meer Socapalm verhullen, zoals blijkt uit de talrijke berichten van de ngo's en uit het driemaandelijks verschijnende « magazine d'information des associations des riverains des plantations Socapalm, des syndicats et des planteurs de palmiers à huile »⁷.

De drie op de vergadering aanwezige NCP's vroegen aan de ondernemingen om hun acties in Kameroen te versnellen en het volledige Socapalm-actieplan op te nemen in de kaderovereenkomst met TFT. Er werd tevens gevraagd een tijdschema voor te stellen, en indicatoren om de acties op te volgen.

Er vond een tweede vergadering plaats op 25 november 2016. Het betrof een vervolgvergadering tussen het Belgische NCP en de Groupe Socfin om een stand van zaken op te maken van wat er op de vergadering van 29 september 2016 was gevraagd. De andere partijen waren uitgenodigd, maar

⁶ Communiqué van het Franse NCP van 18 mei 2016 : <http://www.tresor.economie.gouv.fr/File/424477>

⁷ Magazine Trait d'Union beschikbaar op de website: <http://www.palmespoir.org/>

hun aanwezigheid werd niet noodzakelijk geacht, daar het Belgische NCP voor de opvolging zorgde. Sherpa had opnieuw haar voorwaarden meegedeeld om aan deze vergadering deel te nemen in een nieuw communiqué van 23 november 2016, waarin aangegeven werd dat er nog steeds gewacht werd op een voorafgaande schriftelijke verklaring van de ondernemingen. Sherpa koppelde haar komst ook aan de voorwaarde dat de Groupe Bolloré op de vergadering aanwezig zou zijn, omdat zij meende dat het niet meer om hetzelfde specifiek geval ging als de oorspronkelijke partijen bij het actieplan afwezig waren. Het Belgische NCP had daarnaast ook het Belgisch Ontwikkelingsagentschap opgeroepen om eventueel deel te nemen aan de controle en opvolging van de uitvoering van het actieplan aan de zijde van TFT.

Tijdens deze vergadering kwam het Belgische NCP tot de vaststelling dat de Groupe Socfin de verwachte elementen nog niet kon voorleggen, en het herinnerde de onderneming aan haar afspraken.

Een derde vergadering vond plaats op 2 februari 2017, met twee extra betrokken partijen. Sherpa was bereid aan deze bijeenkomst deel te nemen om er het standpunt van de vereniging naar voren te brengen, alsook de vragen en zorgen van de klagende partijen en van de Kameroense partner die zou instaan voor de opvolging van het actieplan (de ngo SNJP⁸). Het Belgische NCP betreurde dat de Groupe Bolloré geen gevolg had gegeven aan zijn uitnodiging. Daarnaast waren ook een vertegenwoordiger van het Belgisch Ontwikkelingsagentschap en van TFT uitgenodigd als waarnemers.

Aangezien de Groupe Socfin de door de NCP's verwachte elementen nog steeds niet kon voorleggen, leek de situatie vast te zitten tussen de partijen van het oorspronkelijke specifiek geval van 2010.

Het Belgische NCP stelde daarom een oplossing voor die de steun kreeg van de klagende partijen, bij monde van de vertegenwoordigster van Sherpa. Deze oplossing bestond erin een nieuwe partij bij de zaak te betrekken, die zou instaan voor de controle op de uitvoering van het actieplan alsook voor het contact en de continuïteit tussen de oorspronkelijke betrokken partijen van het specifiek geval (rol van « go between ») en de door de partijen bij het actieplan gekozen opvolgingsinstanties.

Er werd aan de onderneming tevens gevraagd om schriftelijk een publieke verklaring af te leggen dat het oorspronkelijk in 2012 voor het Franse NCP voorgestelde Socapalm-actieplan wel degelijk uitgevoerd zou worden. Hierbij diende een voorstel voor een tijdschema gevoegd te worden.

Er was gesteld dat uiterlijk tegen 23 februari 2017 aan deze eisen voldaan diende te zijn, echter werd aan de Groupe Socfin uitstel verleend tot 1 maart 2017.

De verwachte elementen die de operationalisering van het Socapalm-actieplan moeten garanderen, zijn vandaag niet aanwezig. In overleg met het Franse en het Luxemburgse NCP, en na de klagende partijen en de Groupe Socfin ingelicht te hebben, heeft het Belgische NCP daarom besloten een einde te stellen aan zijn bemiddelingspogingen.

3. Een gemengde balans: ondanks aanzienlijke vooruitgang in de publieke beloften van de Groupe SOCFIN om erkende internationale standaarden toe te passen, laten concrete en meetbare resultaten nog steeds op zich wachten, met name in Kameroen.

A. Aanzienlijke vooruitgang in het MVO-beleid van de Groupe SOCFIN

⁸ Service National Justice et Paix

In de loop van de drie door het Belgische NCP georganiseerde bijeenkomsten met de partijen herhaalde de Groupe Socfin zijn bereidheid om de weg op te gaan van een verantwoord en transparant bestuur⁹. Verschillende elementen tonen aan dat de Groupe Socfin als geheel op een proactieve manier verbintenissen is aangegaan ten aanzien van zijn MVO-beleid:

- Verbintenis vansamenwerking met TFT (The Forest Trust) voor alle plantages en over meerdere jaren om de groep te helpen bij het verbeteren van het klachtenbeheer en van de dialoog met de omwonenden, hetgeen een vooruitgang betekent op het vlak van transparantie en communicatie;
- Deelname aan het initiatief RSPO (Round table on Sustainable Palm Oil) en de toezegging van een geleidelijke veralgemening voor alle plantages van Socfin in Afrika, met certificatie door een derde partij;
- Invoering van de norm ISO 14001 voor het milieubeheer (ondermeer met afvalbeheer), en certificatie door een derde partij;
- Toepassing van een nul-ontbossingsbeleid volgens de methode HCS (High Carbon Stock), zoals gepromoot en ontwikkeld door met name TFT en Greenpeace.

Het Belgische NCP juicht de openbaar verkondigde toezeggingen van de Groupe Socfin toe. Het zijn een aantal positieve stappen die gedeeltelijk in de lijn van het actieplan liggen.

B. De specifieke verbintenissen in Kameroen zijn onvoldoende en kunnen nog steeds niet gecontroleerd en gekwantificeerd worden door neutrale en onafhankelijke derden

Ondanks een in het algemeen positieve houding van de Groupe Socfin stelt het Belgische NCP vandaag vast dat de specifieke toezeggingen in Kameroen slechts gedeeltelijk overeenstemmen met het actieplan dat in 2013 werd voorgesteld voor het Franse NCP. Dit werd reeds vastgesteld in de verschillende vervolggcommuniqués van het Franse NCP van 2015¹⁰ en van 2016¹¹. Daarnaast stelt het Belgische NCP vast dat de NCP's en de klagende partijen vandaag nog over geen enkel neutraal en onafhankelijk controle- en opvolgingsmiddel beschikken voor zelfs een minimale operationalisering van het actieplan op het veld. De Groupe Socfin weigert namelijk toezeggingen te doen ten overstaan van de oorspronkelijke organisaties die in 2014¹² uitgekozen waren om de opvolging te verzekeren, met name de ngo in Frankrijk (GRET) en in Kameroen (SNJP).

Een laatste voorstel van het Belgische NCP om een oplossing tussen de betrokken partijen te vinden bestond erin een nieuwe partij bij de zaak te betrekken. Deze zou als “go-between” instaan voor de controle op de uitvoering van het actieplan alsook voor het contact en de continuïteit tussen de oorspronkelijke betrokken partijen van het specifiek geval en de door de partijen bij het actieplan gekozen opvolgingsinstanties (GRET en SNJP). Dit voorstel werd door de onderneming verworpen.

Ondanks een algemeen positieve houding van de Groupe Socfin wat betreft de invoering op middellange termijn van de RSPO-standaard in zijn plantages in Afrika lijkt het er volgens het

⁹ Zie website van de Groupe Socfin : <http://www.socfin.com/fr/développement-durable>

¹⁰ Communiqué van het Franse NCP van 2 maart 2015 « Socapalm : le NCP appelle tous les partenaires de la Socapalm à prendre leurs responsabilités », <http://www.tresor.economie.gouv.fr/File/410290>

¹¹ Communiqué van het Franse NCP van 18 mei 2016 « Une nouvelle phase de la saisine s'ouvre : le PCN français met fin au suivi des recommandations qu'il avait adressées au Groupe Bolloré et transfère le leadership de la saisine au PCN belge compétent pour interagir avec le Groupe Socfin », <http://www.tresor.economie.gouv.fr/File/424477>

¹² Communiqué van het Franse NCP van 17 maart 2014 « Socapalm : un plan d'action concerté visant l'amélioration des conditions de vie et de travail des employés de la plantation et des populations locales », <http://www.tresor.economie.gouv.fr/File/399334>

Belgische NCP op dat Socapalm nog steeds geen prioriteit vormt en dat conformiteit met deze standaard nog veraf ligt.

Ook blijven de bepalingen van de kaderovereenkomst met TFT vaag. Eerst zal er een algemene evaluatie moeten gebeuren van de prioriteiten die gedurende de periode van een jaar toegepast moeten worden alvorens specifieke aanbevelingen voor elke plantage van de groep in de wereld worden gedaan. Helaas wijst niets erop dat Kameroen een prioriteit zal vormen in het kader van deze overeenkomst.

Tot slot blijkt uit de talrijke manifestaties en blokkadeacties van de plantages door de omwonende bevolkingsgroepen dat de sociale vrede onzeker blijft, ondanks de opgerichte dialoogplatforms met vertegenwoordigers van de Kameroense overheid, omwonenden en vertegenwoordigers van Socapalm.

4. Conclusies en beslissingen van het Belgische NCP in het specifiek geval Socapalm

Het Belgische NCP stelt samen met zijn Franse en Luxemburgse collega's vast dat het actieplan, zoals het bestond bij de presentatie voor het Franse NCP in 2013, slechts gedeeltelijk door de Groupe Socfin uitgevoerd zal worden.

Het betreurt dat er geen neutrale en onafhankelijke opvolging mogelijk zal zijn zoals die was overeengekomen door de Groupe Bolloré en Sherpa en voorgelegd aan het Franse NCP in 2013 en 2014.

Het Belgische NCP betreurt tevens dat er tijdens zijn bemiddeling problemen waren op het vlak van vertrouwelijkheid, zoals blijkt uit het feit dat een vertrouwelijk verslag van een vergadering gebruikt werd door het tijdschrift « Trait d'Union, le magazine trimestriel d'information et de liaison des associations des riverains des plantations Socapalm, des syndicats des travailleurs et des planteurs de palmier à huile ».

Het Belgische NCP houdt eraan de volgende aanbevelingen te formuleren:

- Het verzoekt de Groupe Socfin om Kameroen als een prioriteit op te nemen in zijn algemeen MVO-project waarmee het reeds van start is gegaan.
- Het verzoekt de Groupe Socfin om de kaderovereenkomst met TFT te verduidelijken door expliciet te verwijzen naar de klacht die bij de NCP's is ingediend en de aandacht die het zal krijgen in de toekomstige werkzaamheden van TFT.
- Het verzoekt de Groupe Socfin om het aangevatte overleg met de omwonenden te vervolgen en te verbeteren, onder meer in het kader van de dialoogplatformen en via een uitbreiding van hun representativiteit.
- Het verzoekt de Groupe Socfin om de OESO-Richtlijnen na te leven en de processen en concepten van due diligence van de OESO en van de Food and Agriculture Organisation van de VN toe te passen¹³.

Het Belgische NCP wenst het Franse NCP te bedanken voor het werk dat het verricht heeft voor het dossier overgedragen werd. Het dankt het Franse NCP en zijn secretaris-generaal voor hun beschikbaarheid en hun ruim gedeelde expertise.

¹³ OECD-FAO Guidance for Responsible Agricultural Supply Chains: <http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/rbc-agriculture-supply-chains.htm>

Alle betrokken partijen zullen een jaar na de bekendmaking van dit communiqué uitgenodigd worden voor een nieuwe vervolvergadering op basis van een gedetailleerd dossier over de door de Groupe Socfin genomen maatregelen, om van gedachten te wisselen over de evolutie bij de Groupe Socfin inzake diens MVO-beleid, meer specifiek in Kameroen.
